




PORADNIK DLA PACJENTÓW

 **Rejestracja**
800 800 860

 **Infolinia**
801 358 808

 **www.nutrimed.pl**

NUTRIMED Sp. z o.o.
ul. Bobrowiecka 8, 00-728 Warszawa

Promedica Sp. z o.o.
pl. Wolności 17, 35-073 Rzeszów

www.nutrimed.pl

**Zasady żywienia
dojelitowego
dieta przemysłową
pacjentów
ze zgłębniem
nosowo-żołądkowym**

DANE PACJENTA

.....
imię i nazwisko

.....
data wpisu

WAŻNE INFORMACJE

Pielęgniarka:

.....
imię i nazwisko, numer telefonu

Lekarz:

.....
imię i nazwisko, numer telefonu

Ten poradnik nie może zastąpić
porady lekarza lub pielęgniarki.



SPIS TREŚCI

OGÓLNE ZASADY ŻYWIENIA

Sprawdzanie diet i sprzętu.....	2
Przechowywanie diet i sprzętu.....	2
Pierwsze kroki: podstawowe czynności.....	3
Metody podaży diety przemysłowej.....	3
Podawanie diety przy użyciu zestawów.....	4
Podawanie leków.....	5
Ważne zasady postępowania.....	6

PIELĘGNACJA ZGŁĘBNIKA NOSOWO-ŻOŁĄDKOWEGO

Codienne czynności związane z pielęgnacją zgłębnika i jamy ustnej.....	8
Kontrola położenia zgłębnika nosowo-żołądkowego.....	10
Rozwiązywanie problemów ze zgłębnikiem.....	10
Ważne wskazówki.....	13

**POGOTOWIE
RATUNKOWE**

 **999**
z telefonu
stacjonarnego

 **112**
z telefonu
komórkowego

Materiał zaktualizowany przez:

lek. med. Agata Zoubek-Wójcik
Dyrektor Medyczny Nutrimed oraz Promedica

Materiał opracowany przez:

lek. med. Agata Rysz-Bracha,
specjalista pediatrii, Nutrimed i Promedica
lek. med. Bartosz Szymański,
chirurg, Nutrimed i Promedica

NUTRIMED Sp. z o.o.

ul. Bobrowiecka 8, 00-728 Warszawa

Promedica Sp. z o.o.

pl. Wolności 17, 35-073 Rzeszów

www.nutrimed.pl

SPRAWDZANIE DIET I SPRZĘTU

- Sprawdź, czy **nazwa diety**, którą dostarczono, zgadza się z nazwą diety przepisanej przez lekarza.
- Sprawdź **datę ważności** na opakowaniu diety.
- Przyjrzyj się, czy **wygląd diety jest odpowiedni**. Zwróć uwagę na nietypowe osady, rozwarstwienia lub „kłaczkę”. Jeżeli dieta ma jakieś wady, użyj innego opakowania. Nie wyrzucaj „podejrzanej” diety. Zgłoś to pielęgniarce z ośrodka Nutrimed prowadzącego żywienie domowe.
- Zawsze **wstrząśnij** delikatnie opakowaniem diety przed otwarciem.
- Sprawdź, czy posiadasz **właściwy zestaw do podaży** diety.
- Sprawdź **datę ważności** na opakowaniu sprzętu medycznego.

PRZECHOWYWANIE DIET I SPRZĘTU

- Nowe, zamknięte opakowania diety i sprzęt należy przechowywać w temperaturze pokojowej (**między 5° a 25°C**).
- Unikaj trzymania diet i sprzętu blisko grzejników, kominków, pieców.
- Zimą, gdy temperatury spadają **poniżej 0°C**, nie przechowuj diet i sprzętu w garażach lub innych nieogrzewanych pomieszczeniach.
- Nie przechowuj diet w zamrażarce.
- Zużywaj **w pierwszej kolejności diety z krótszym terminem ważności**.

SPOSÓB UŻYCIA

24h

W przypadku podłączenia butelki do zestawu do żywienia dojelitowego (przy zachowaniu higieny, stosowanie w systemie zamkniętym) **czas podawania produktu wynosi maksymalnie 24 godziny od pierwszego otwarcia opakowania**.

8h

W przypadku usunięcia nakrętki (stosowanie w systemie otwartym) **czas podawania produktu wynosi maksymalnie 8 godzin**.

24h

Po pierwszym otwarciu opakowania produkt przechowywać w zamkniętej butelce, **w lodówce, maksymalnie do 24 godzin**.

PIERWSZE KROKI: PODSTAWOWE CZYNNOŚCI

Lista czynności do wykonania podczas przygotowywania się do rozpoczęcia żywienia:

- Przygotuj i oczyść powierzchnię roboczą (np. blat stołu) przed kolejnymi czynnościami.
- Przygotuj dietę, zestaw do podaży diety i strzykawkę.
- Umyj ręce i wytrzyj czystym ręcznikiem.

METODY PODAŻY DIETY PRZEMYSŁOWEJ

Są trzy sposoby podawania diet przemysłowych:

1. żywienie porcjami, tzw. metoda bolusowa, najczęściej przy użyciu strzykawki enteralnej,
2. podawanie metodą grawitacyjną, przy użyciu grawitacyjnych zestawów do podaży,
3. podawanie przy pomocy pompy przy użyciu zestawów do pompy.



O wyborze metody do podaży decyduje personel medyczny.

Sposób podaży zależy od wielu czynników, takich jak między innymi: mobilność i ruchliwość pacjenta, tolerancja diety, rodzaj dostępu żywieniowego (zgiębnik do żołądka czy do jelita).

PODAWANIE DIETY PRZY UŻYCIU ZESTAWÓW DO PODAŻY

Opakowanie z dietą podłącza się do zgłębnika za pomocą zestawów (przyrządów do podaży).

Zestawy występują w różnych wariantach. Do podawania przy użyciu pompy lub w wersji grawitacyjnej. Sprawdź wcześniej czy posiadasz właściwy zestaw.

UWAGA!

Ze względu na ryzyko rozwoju bakterii w przewodzie zestawu i możliwe zakażenie, zestawy do podawania diety należy wymieniać co 24 godziny.

Do podawania diet przy użyciu zestawów potrzebne są:

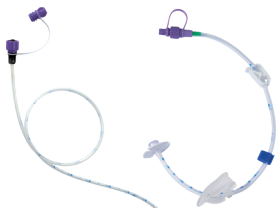
Dieta przemysłowa



Zestaw do podaży diety



Zgłębnik



Pompa perystaltyczno-obrotowa do żywienia (opcjonalnie)



PODAWANIE LEKÓW (PRZEZ ZGŁĘBNIK NOSOWO-ŻOŁĄDKOWY)

Właściwe podawanie leków zapobiega zatłakaniu zgłębnika.

Przygotuj:



strzykawkę



zlecone leki



wodę mineralną lub wodę przegotowaną i ostudzoną do temperatury pokojowej



moździerz do rozkruszenia leku w postaci tabletki

Nigdy nie podawaj przez zgłębnik leków bez konsultacji z personelem medycznym.

- Leki powinny mieć postać płynną (syrop, zawiesina). Unikniesz wtedy ryzyka zatłakania zgłębnika.
- Tabletki należy rozkruszyć w moździerzu, rozpuścić w wodzie i podać strzykawką.
- Leki należy podawać zawsze pomiędzy okresami podaży diety przemysłowej.
- Niezalecana jest podaż leków razem z dietą przemysłową, chyba, że zalecenia lekarskie stanowią inaczej.

SPOSÓB UŻYCIA

1. Umyj dokładnie ręce.
2. Przepłucz zgłębnik 20-50 ml wody mineralnej lub wody przegotowanej i ostudzonej do temperatury pokojowej lub inną ilością zaleconą przez lekarza lub pielęgniarkę.
3. Podaj lek strzykawką do zgłębnika/gastrostomii.
4. Przepłucz ponownie zgłębnik 20-50 ml wody mineralnej lub wody przegotowanej i ostudzonej do temperatury pokojowej.
5. Jeżeli trzeba podać więcej niż jeden lek w tym samym czasie, przepłukuj zgłębnik pomiędzy kolejnymi porcjami leków 20-50 ml wody lub innym płynem zleconym przez lekarza.

WAŻNE ZASADY POSTĘPOWANIA



Pozycja:

Zalecana jest pozycja półleżąca/półsiedząca w trakcie żywienia dietą przez zgłębnik i przez co najmniej pół godziny po jego zakończeniu - ułatwi to pasaż pokarmu przez żołądek. Zmniejszy także ryzyko powikłań takich jak zaleganie i zachłyśnięcie.



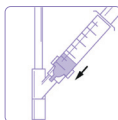
Prędkość podaży diety:

Maksymalna prędkość podaży diety - do 200 ml/godz. Jeżeli dieta dostarczana jest ze zbyt dużą prędkością, może to spowodować problemy (np. nudności, wymioty lub biegunkę). Patrz tabela przeliczająca liczbę kropli na minutę na stronie 7.



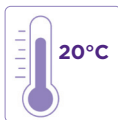
Higiena:

Zawsze umyj ręce mydłem i wodą przed podjęciem jakichkolwiek czynności związanych z obsługą żywienia. Zawsze używaj otwarte opakowanie z dietą w ciągu maksymalnie 24 godzin. A w przypadku usunięcia nakrętki z opakowania czas podawania produktu wynosi maksymalnie 8 godzin. Zestawy do podaży diety zmieniaj co 24 godziny.



Pielęgnacja wyposażenia:

Zawsze przepłucz zgłębnik przed i po podaniu diety oraz przed i po podaniu leków. Zgłębnik należy przepłukiwać minimum co 8 godzin. Minimalna objętość wody (mineralnej lub przegotowanej i ostudzonej) to 20-50ml. Dzięki temu unikniesz zatkania zgłębnika.



Temperatura:

Zawsze podawaj dietę o temperaturze pokojowej.



Higiena osobista:

Dbaj o higienę nosa i jamy ustnej pomimo założonego zgłębnika nosowo-żołądkowego. Przymocuj zgłębnik przyklejając plaster za każdy razem w nieco innym miejscu aby uniknąć podrażnień i zaczerwienień skóry.

UWAGA!

Dietę możesz podać tylko wtedy, gdy jesteś pewien, że końcówka zgłębnika/gastrostomii jest prawidłowo położona!

Tabela przeliczająca liczbę kropli na minutę oraz czas podaży

Liczba kropli na minutę x 3 = liczba ml na godz. 1 ml - 20 kropli

Liczba kropli na minutę	Prędkość podaży w ml na godzinę	Czas podaży 0,5 litra diety	Czas podaży 1 litra diety
14	42	12 godz.	24 godz.
17	50	10 godz.	20 godz.
20	60	8 godz. 20 min.	16 godz. 40 min.
28	84	6 godz.	12 godz.
30	90	5 godz. 35 min.	11 godz. 10 min.
33	100	5 godz.	10 godz.
40	120	5 godz.	8 godz. 20 min.
42	126	4 godz.	8 godz.
50	150	3 godz. 20 min.	6 godz. 40 min.
56	168	3 godz.	6 godz.
60	180	2 godz. 45 min.	5 godz. 30 min.
65	195	2 godz. 30 min.	5 godz.
70	210	2 godz. 20 min.	4 godz. 40 min.
80	240	2 godz. 5 min.	4 godz. 10 min.
90	270	1 godz. 50 min.	3 godz. 40 min.
100	300	1 godz. 40 min.	3 godz. 20 min.

CODZIENNE CZYNNOŚCI ZWIĄZANE Z PIELĘGNACJĄ ZGŁĘBNIKA I JAMY USTNEJ

Ważne jest, by utrzymać zgłębnik nosowo-żołądkowy w optymalnym stanie. Dbanie o regularną pielęgnację i przepłukiwanie zgłębnika zapobiega jego zatkaniu.

- Umyj ręce przed i po wykonaniu czynności pielęgnacyjnych związanych z obsługą zgłębnika.
- Przed rozpoczęciem żywienia upewnij się, że zgłębnik jest we właściwym położeniu poprzez sprawdzenie zaznaczonego – po pierwszym jego założeniu - miejsca na zgłębniku.
- Sprawdzaj położenie swojego zgłębnika co najmniej 3 razy dziennie lub zawsze w przypadku wątpliwości. Nigdy nie rozpoczynaj żywienia zanim nie upewnisz się co do poprawności jego położenia.
- **Przepłukuj zgłębnik przed i po podaniu diety oraz leków lub co najmniej co 8 godzin objętością 20-50 ml wody, żeby uniknąć jego zatkania.**
- Używaj nowego zestawu do podaży diety co 24 godziny, żeby uniknąć zanieczyszczenia diety lub zestawu.

Pielęgnacja nosa

Przygotuj:



plaster opatrunkowy (najlepiej hypoalergiczny)



wodę



gąbkę lub ściereczkę do mycia



czysty, suchy ręcznik

SPOSÓB PIELĘGNACJI

1. Przed przystąpieniem do pielęgnacji umyj dokładnie ręce.
2. Używaj plastra hypoalergicznego.

3. Plaster opatrunkowy zmieniaj bardzo ostrożnie, aby przypadkowo nie usunąć lub nie wysunąć zgłębnika.
4. Plaster należy wymieniać według potrzeb i w przypadku zabrudzeń jednak nie rzadziej niż co 3 dni.
5. Gdy wymieniasz plaster, umyj twarz w miejscu jego przyklepnięcia w standardowy sposób, tak jak to robisz na co dzień, a następnie wytrzyj skórę do sucha.
6. Spróbuj za każdym razem zmienić nieco miejsce przyklepnięcia plastra.
7. Jeśli skóra jest zaczerwieniona, podrażniona lub piecze, skontaktuj się z pielęgniarką lub lekarzem. Może być konieczne założenie zgłębnika przez drugie nozdrze.
8. Unikaj używania kremów, proszków lub talku na skórze w okolicy zgłębnika. Kosmetyki mogą uszkodzić zgłębnik.
9. Powinieneś regularnie wydmuchiwać nos. Jeżeli jest to niemożliwe, oczyszczaj nozdrza solą fizjologiczną.



Pielęgnacja jamy ustnej, zębów i ust (jest to szczególnie ważne, gdy nie możesz jeść)

SPOSÓB PIELĘGNACJI

1. Myj zęby co najmniej raz dziennie, płucz usta kilka razy dziennie i smaruj usta kremem do tego przeznaczonym.
2. Zgłębnik powinien być wymieniany przez lekarza lub pielęgniarkę zgodnie z zasadami opieki medycznej i zaleceniami producenta.
3. Zgłębnik poliuretanowy lub silikonowy należy wymieniać co około 6-8 tygodni. Jeżeli jest to zgłębnik wykonany z polichlorku winylu (PVC) to należy wymieniać po 10-14 dniach.

KONTROLA POŁOŻENIA ZGŁĘBNIKA NOSOWO-ŻOŁĄDKOWEGO

Ważne jest, aby każdorazowo sprawdzać położenie zgłębnika nosowo-żołądkowego przed podaniem czegokolwiek za jego pomocą, a także po ataku kaszlu lub wymiotach, lub czynnościach pielęgnacyjnych, zmieniających ułożenie pacjenta. Można upewnić się co do położenia zgłębnika nosowo-żołądkowego, sprawdzając miejsce zaznaczone na zgłębniku po pierwszym jego założeniu. Jeżeli znak ten nie przesunął się, zgłębnik z dużą pewnością nadal znajduje się w prawidłowym położeniu.

W przypadku wątpliwości co do położenia zgłębnika, należy skontaktować się z pielęgniarką lub lekarzem.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ZE ZGŁĘBNIKIEM

Wijmowanie zgłębnika nosowo-żołądkowego

Poluzuj plaster mocujący zgłębnik do twarzy. Zgłębnik można wyjąć, delikatnie odciągając go od nosa, zgodnie ze wskazówkami pielęgniarki.

Metody udrażniania zgłębnika nosowo-żołądkowego

Najważniejszym elementem prawidłowej pielęgnacji i zmniejszenia ryzyka zatkania zgłębnika jest jego każdorazowe przepłukiwanie odpowiednią ilością przegotowanej lub mineralnej wody, w ilości około 20-50 ml.

Zgłębnik przepłukujemy przed i po podaniu leków oraz diety i nie rzadziej niż co 8 godzin. Należy unikać podawania przez zgłębnik diety, która nie jest do tego dostosowana. **Do podaży przez zgłębnik należy stosować diety przemysłowe, których konsystencja nie powoduje zatkania zgłębnika.**

UWAGA!

Niewłaściwie rozdrobnione pokarmy są najczęstszą przyczyną zatkania się gastrostomii i zgłębników do żywienia.

- Gdy już jesteś pewien, że doszło do zatkania zgłębnika, w pierwszej kolejności należy napełnić strzykawkę ciepłą przegotowaną wodą w ilości około 20-50 ml, przykręcić ją do łącznika żywieniowego w zgłębniku i próbować dynamicznym ruchem podać ją do zgłębnika.
- Jeśli działanie to nie przyniesie pozytywnych efektów używamy ciepłej wody, którą włączamy i odsysamy energicznymi ruchami, aż do momentu uzyskania pełnej drożności zgłębnika.
- Jeśli ten zabieg nie przyniesie zamierzonych efektów, próbujemy podać ciepłą wodę do rurki zgłębnika i pozostawiamy na 10-15 minut, i następnie powtarzamy wcześniejsze procedury.
- Kiedy jednak nie udaje nam się uzyskać pozytywnych efektów przy wszystkich wcześniej omówionych metodach jako ostateczność, towarzystwa żywieniowe wymieniają zastosowanie wody gazowanej lub coca coli według podanych wcześniej schematów.
- Do udrażniania zgłębnika nosowo-żołądkowego nie należy używać kwaśnych roztworów, np. soków owocowych. Nie wolno również przepychać zgłębnika przy użyciu innych narzędzi. Może to spowodować uszkodzenie zgłębnika, jak również uszkodzenie przełyku.
- Niestety zdarza się, że nie udaje się odzyskać drożności zgłębnika i jedynym rozwiązaniem jest jego wymiana. Jeśli powyższe metody nie udrożnią zgłębnika skontaktuj się z personelem medycznym.



Wysunięcie zgłębnika nosowo-żołądkowego

W przypadku kiedy stwierdziłeś/stwierdziłaś, że Twój zgłębnik wysunął się, nie możesz do niego podać niczego zanim nie zostanie założony nowy zgłębnik. Zgłębnik nosowo-żołądkowy może być wymieniony przez personel medyczny.

W sprawie dalszego postępowania należy skontaktować się z pielęgniarką lub lekarzem prowadzącym.

UWAGA!

Nigdy nie próbuj samodzielnie zakładać nowego zgłębnika, jeśli nie zostałeś do tego przeszkolony przez personel poradni żywieniowej lub też jeśli nie czujesz się na siłach.



POSTĘPUJ JAK OPISANO PONIŻEJ

1. Skontaktuj się z lekarzem i/lub pielęgniarką. Poinformuj, że Twój zgłębnik się wysunął.
2. Jeżeli nie uda Ci się skontaktować z lekarzem lub pielęgniarką Nutrimed, należy udać się do najbliższego SOR (Szpitalny Oddział Ratunkowy) lub Izby Przyjęć szpitala.
3. Zadzwoń do szpitala zanim się tam udasz, by uprzedzić, że pojawisz się w celu założenia zgłębnika.
4. Możesz zabrać ze sobą ten zgłębnik, który się wysunął, dzięki temu personel będzie mógł ustalić rodzaj potrzebnego wyposażenia.
5. Po założeniu nowego zgłębnika poinformuj o tym lekarza i pielęgniarkę z Nutrimedu.
6. Poproś lekarza aby zamówił nowy zgłębnik, abyś miał zapasowy na wypadek ponownego niespodziewanego wysunięcia się właściwego.

! WAŻNE WSKAZÓWKI

- Natychmiast przerwij podawanie diety/płynów i poproś lekarza o pomoc, **jeżeli masz wątpliwości co do swojego stanu medycznego**, np. krótki oddech lub ból brzucha.
- Nigdy nie podawaj niczego za pomocą zgłębnika nosowo-żołądkowego, **jeżeli nie jesteś pewien/pewna, że znajduje się on we właściwym położeniu.**
- Jeżeli nie jesteś w stanie upewnić się co do właściwego położenia zgłębnika, **skontaktuj się natychmiast z pielęgniarką lub lekarzem.**

Jeżeli w trakcie zakładania lub po założeniu wystąpią **opisane poniżej objawy**:

- krótki oddech, kaszel, wymioty,
- zmiany koloru skóry (niebieski/szary),
- zwijanie się zgłębnika w ustach,
- wypadnięcie lub wyjście zgłębnika przez drugie nozdrze,
- problemy z oddychaniem

natychmiast wyjmij zgłębnik nosowo-żołądkowy w sposób, w jaki zostałeś/zostałaś przeszkolona i **skontaktuj się z personelem medycznym poradni Nutrimed.**



Rodzaj założonego sprzętu do podawania diety

Nazwa i marka zgłębnika/stomii	rozmiar	data założenia lub ostatniej wymiany

Rodzaj przepisanej diety i jej dobową ilość
Nie zmieniaj samodzielnie ilości zalecanej diety!

Jeśli lekarz przepisał podanie np. 1500 ml diety przemysłowej na dobę, należy podać całą objętość. Jeżeli taka dawka nie jest tolerowana lub z innych przyczyn nie można podać całej zalecanej ilości – zgłoś to lekarzowi.

data	rodzaj diety	ilość ml na dobę	sposób podawania